

rozšiřovat a přijímat informace v mateřském jazyku a sdružovat se v národnostních sdruženích.

Některá práva mají menšiny jako celky. **Právo na vzdělání v jazyku menšiny** zajišťuje jejím příslušníkům rovnocenný přístup ke vzdělání bez toho, aby se museli vzdát svého mateřského jazyka. Nesmírně důležité je **právo užívat jazyka menšiny v úředním styku** (při komunikaci s úřady). **Právo na podporu menšinové kultury** v sobě zahrnuje také řadu povinností státu vůči menšinám jako celkům: například podporu jejich kulturním institucím a aktivitám, podporu šíření informací v jejich jazyce tiskem, rozhlasem i televizí a podporu sdružování jejich příslušníků v národnostních spolcích.

Dvojí pojetí národa

Pojem národ má v různých společnostech různý význam. V mnoha zemích splývá s pojmem společnost občanů státu, nebo dokonce přímo s pojmem stát. Tomuto pojetí se říká **politické pojetí národa**: příslušníky určitého národa jsou podle něj prostě všichni občané daného státu. Tak třeba Američané nebo Francouzi se považují za národ v tomto smyslu. Naproti tomu například ve střední Evropě je běžné, že pojmem národ se míní výhradně ti lidé, které spojuje jejich historie, jazyk, kultura, zvyky apod. – bez ohledu na to, zda žijí v rámci jednoho státu, nebo ne. Jde o **etnické pojetí národa**. Za Maďary se tedy kupříkladu nepovažují jen občané Maďarska, ale i příslušníci maďarských menšin třeba v Rumunsku, na Slovensku nebo v Srbsku. A naopak, ne všichni občané České republiky by se sami označili za Čechy v etnickém smyslu. Žijí zde přece také občané, kteří jsou příslušníky řady menšin: **Slováci, Poláci, Němci, Maďari, Romové nebo Ukrajinci**.

Kontrolní otázky a úkoly:

1. Charakterizujte podmínky pokojného a trvalého vzájemného soužití etnických a národnostních menšin.
2. Která práva přiznává Listina etnickým a národnostním menšinám a proč?
3. Vysvětlete rozdíl mezi politickým a etnickým pojetím národa.

Zapamatujte si:

- ✓ Trvalé a pokojné soužití různých etnických a národnostních skupin předpokládá respekt vůči zákonům, vzájemnou toleranci a sdílení určitých společenských, kulturních, etických a jiných standardů, dále úctu k demokracii, svobodě, právům druhých lidí.
- ✓ Rozdíly mezi etniky a národnostmi zahrnují odlišný etnický původ, jazyk, náboženství, zvyky a jiné kulturní tradice.
- ✓ Základní práva a svobody se zaručují všem lidem bez rozdílu rasy, barvy pleti, jazyka, národnostního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině.
- ✓ Každý člověk má právo svobodně rozhodovat o své národnosti.
- ✓ Občané ČR, kteří jsou příslušníky těchto menšin, mají zaručen všestranný rozvoj, zejména právo společně s jinými příslušníky menšiny rozvíjet vlastní kulturu, právo rozšiřovat a přijímat informace v mateřském jazyku a sdružovat se v národnostních sdruženích.
- ✓ Menšiny jako celky mají právo na vzdělání v jazyku menšiny, právo užívat jazyka menšiny v úředním styku a právo na podporu menšinové kultury.